

Diskusijos „Įtrauktis ir įvairovė: pažeidžiamų grupių dalyvavimas priimant sprendimus“ apibendrinimas

Diskusijos tikslas – atsakyti į klausimą, kaip užtikrinti, kad sprendimų priėmimo procesuose dalyvautų ir tie, kurių balsas dažnai lieka neišgirstas – skurdą patiriantys asmenys, įvairių socialinių grupių atstovai, žmonės su negalia, migrantai, jaunimas ir kitos visuomenės grupės.

Diskusijos dalyviai – viešojo sektoriaus įstaigų, ministerijų bei nevyriausybinių organizacijų atstovai.

Diskusijos metu vyko pristatymai: „Skurdo patirtį turinčių žmonių įtraukimo į socialinės politikos formavimą gairės“ (pristatė Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklo direktorė Aistė Adomavičienė) ir „Požiūrių įvairovė: kodėl „dvi galvos geriau nei viena“?“ (pristatė Vyriausybės kanceliarijos Atviros Vyriausybės skyriaus patarėja Ieva Kimontaitė-Astrauskienė). Po pranešimų dalyviai buvo kviečiami aptarti klausimus apie įtrauktį ir įvairovę: ką šie principai reiškia jų įstaigose, kaip jie taikomi praktikoje ir ar sprendimų rengimo metu apgalvojami įtraukties aspektai.

Pagrindinės diskusijos kryptys: kas buvo akcentuota?

Diskusijos dalyviai įvardijo pagrindinius iššūkius, su kuriais susiduriama siekiant didesnės įtraukties viešojo sektoriaus įstaigose, kai yra rengiami sprendimai. Tarp pagrindinių iššūkių – biurokratinė inercija, žinių trūkumas, kaip pažinti savo suinteresuotas šalis ir įtraukti socialiai pažeidžiamas grupes, sudėtingas skirtingų suinteresuotų šalių interesų derinimas, resursų ir kompetencijų stoka tarp pilietinės visuomenės atstovų ir NVO, bei vis dar vyraujanti visuomenėje stigmatizacija bei diskriminacija.

Diskusijos dalyviai išskyrė pagrindines kryptis, kaip užtikrinti didesnę įtrauktį:

1. Visuomenė - savo patirties ekspertai:

- Sprendimai turi remtis žmonių įžvalgomis, skurdą ar kitus socialinius iššūkius patiriantys žmonės geriausiai žino, kas veikia ir ko reikia. Diskusijoje buvo akcentuota, kad „žmonės, apie kuriuos kalbame, geriausiai žino poreikius, o biurokratai – kaip pasiekti rezultatą.“;
- Kūrybinės dirbtuvės su NVO ir kiti panašūs įtraukimo formatai padeda gyvas patirtis paversti aiškiais, įgyvendinamais pasiūlymais (pavyzdžiui, dirbtuvių metu dalyviai įvardija problemas ir kartu su NVO bei institucijų atstovais formuluoja sprendimų pasiūlymus);
- Itin svarbu iš anksto įvardyti, kokia dalis pasiūlymų bus įgyvendinta, ir užtikrinti, kad suinteresuotosios šalys bei visuomenės atstovai matytų, kaip jų teikti pasiūlymai turėjo įtakos galutiniams sprendimams.

2. Suinteresuotų šalių pažinimas ir įtraukimas į sprendimų rengimo procesus:

- Reikia aiškiai įsivardyti skirtingas suinteresuotas šalis ir jų specifinius poreikius, siekiant sukurti tinkamas sąlygas dalyvavimui (pvz., užsienio kilmės Lietuvos gyventojai – kalbos barjeras ir vertimo poreikis, žmonės su negalia – fizinės ir skaitmeninės aplinkos pritaikymas);
- Sprendimai turi remtis duomenimis ir patirtimis;
- Galimi būdai įtraukti visuomenę į sprendimų priėmimą – TAIS vykstantis teisės aktų projektų derinimas, viešos konsultacijos, darbo grupės, dirbtuvės, konsultacijos su NVO ir tarptautinėmis organizacijomis;
- Svarbus aspektas – regionų įtraukimo sąlygų kūrimas (pvz., išvažiuojamieji darbo grupės susitikimai, regionuose organizuojamos diskusijos).

3. Kitos priemonės, skatinančios įtrauktį viešajame sektoriuje:

- Nuo 2024 m. sausio 1 d. įsigaliojo LR socialinės apsaugos ir darbo [ministro įsakymas](#) - skelbti informaciją lengvai suprantama kalba ir gestų kalba, suteikti informaciją asmenims su negalia;
- Tiesioginis socialiai pažeidžiamų asmenų informavimas apie jų teises;
- Gaminių ir paslaugų prieinamumo [įstatymo](#) reikalavimų įgyvendinimas, kuriais siekiama užtikrinti didesnę tam tikrų gaminių ir paslaugų prieinamumą asmenims su negalia ir kitiems vartotojams.

Tolimesni žingsniai

Diskusija „Įtrauktis ir įvairovė: pažeidžiamų grupių dalyvavimas priimant sprendimus“ yra Atviros Vyriausybės plano rengimo dalis. Šiuo metu vykdomos viešosios konsultacijos ir tikslinės diskusijos, kurių tikslas – nustatyti, kokie pokyčiai įtraukties srityje yra reikalingi rengiant [2026-2027 m. Atviros Vyriausybės planą](#).

Gautos įžvalgos iš viešųjų konsultacijų ir tikslinių diskusijų bus apibendrintos ir pateiktos kartu su konsultacijos pasiūlymais darbo grupei, kuri priims sprendimus dėl konkrečių veiksmų plano.